

wo-bachelor
Oudheidwetenschappen
Universiteit van Amsterdam

15 maart 2017

NVAO beperkte Toets nieuwe opleiding

Adviesrapport

Inhoud

1	Samenvattend advies	3
2	Werkwijze	6
3	Opleiding	7
	3.1 Algemeen	7
	3.2 Profiel instelling	7
	3.3 Profiel opleiding	7
4	Beoordeling	9
	4.1 Standaard 1 – Beoogde eindkwalificaties	9
	4.2 Standaard 2 – Onderwijsleeromgeving	11
	4.3 Standaard 3 – Toetsing	15
	4.4 Standaard 4 – Afstudeergarantie en financiële voorzieningen	16
	4.5 Algemene conclusie	17
	4.6 Aanbevelingen	18
5	Oordelen	19
	Bijlage 1 – Panel	20
	Bijlage 2 – Locatiebezoek	21
	Bijlage 3 – Documenten	22
	Bijlage 4 – Afkortingen	23

1 Samenvattend advies

De wo-bacheloropleiding Oudheidwetenschappen zal worden verzorgd door het *Amsterdam Centre for Ancient Studies and Archaeology* ACASA, een samenwerkingsverband van de Universiteit van Amsterdam (UvA) en de Vrije Universiteit (VU). De bestaande opleiding Oudheidkunde aan de VU zal samen met de nieuwe opleiding Oudheidwetenschappen van de UvA als *joint programme* worden aangeboden. De VU wil daartoe de opleidingsnaam Oudheidkunde vervangen door Oudheidwetenschappen. Studenten schrijven zich in aan de UvA of de VU, maar volgen hetzelfde programma dat stafleden van beide universiteiten gezamenlijk zullen verzorgen.

Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties

De opleiding is interdisciplinair van opzet, met inbreng uit Oude Geschiedenis, Archeologie, Erfgoedstudies, GLTC (Griekse en Latijnse Taal en Cultuur) en de talen en culturen van het Nabije Oosten, en kent een sterke verwevenheid van onderwijs en onderzoek.

Interdisciplinaire onderzoeksvaardigheden en het omgaan met primaire en secundaire bronnen zijn belangrijke eindkwalificaties. De aandacht voor systematische feedback zou in de eindkwalificaties explicieter geformuleerd moeten worden. De opleiding heeft de eindtermen vertaald in inhoudelijke en academische leerlijnen, die in het informatiedossier voorbeeldmatig zijn uitgewerkt.

Het panel waardeert de dubbelslag: de opleiding laat niet alleen de Mediterrane wereld en het Nabije Oosten samenkomen, maar kiest ook voor receptie en het transculturele perspectief als centraal denkkader voor historische interpretatie. Deze interdisciplinaire insteek van de opleiding is een sterk punt dat niet alleen goed aansluit bij de behoeften en wensen van het werkveld, maar ook bij de internationale standaard zoals die zich in Groot-Brittannië en de Verenigde Staten heeft ontwikkeld. Het panel adviseert alumni en werkgevers actief bij de verdere ontwikkeling van de opleiding te betrekken. Het panel concludeert dat de beoogde eindkwalificaties van de opleiding wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie zijn geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen. Standaard 1 voldoet.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

De bacheloropleiding Oudheidwetenschappen is een voltijdse driejarige opleiding (180 EC). De propedeuse biedt een brede interdisciplinaire basis. De postpropedeuse bestaat uit een major (84 EC), minor/keuzeruimte (24 EC) en scriptie (12 EC). In de major volgen de studenten zowel verdere interdisciplinaire modules (54 EC) als vakken in hun disciplinaire specialisatie (30 EC). Voor de specialisatie heeft de opleiding een aantal voor de hand liggende tracks ontwikkeld (tekstuele specialisaties in Grieks, Latijn of Akkadisch, erfgoed en materiële cultuur, en een oudhistorische specialisatie), maar in de toekomst zullen ook andere opties mogelijk zijn, bijvoorbeeld in overleg met de opleiding Kunstgeschiedenis, wat overeenkomt met het advies van het panel. In de minor/keuzeruimte kunnen studenten een stage lopen of een studieperiode in het buitenland doorbrengen. Het panel adviseert de mogelijkheden van een buitenlandverblijf nadrukkelijker onder de aandacht van de studenten te brengen en ook buiten het eigen netwerk van de docenten actief te zoeken naar stageplaatsen.

Als afsluiting van de bacheloropleiding schrijven de studenten een scriptie. Zij worden hierop voorbereid doordat in de loop van de opleiding academische vaardigheden en de rol van schrijven heel centraal staan. Mede daarom hecht het panel veel belang aan het

schrijven van essays vanaf het eerste jaar (zie verder standaard 3). Het schrijfonderwijs is geïntegreerd in de inhoudelijke vakken en de vooruitgang wordt bewaakt aan de hand van het portfolio van elke student. Het rooster van de opleiding zal de UvA-brede indeling 8-8-4 volgen. Bij de inhoudelijke verdeling van de programmaonderdelen is met deze roosterindeling nadrukkelijk rekening gehouden, zodat de mogelijkheid van concentratie op één thema in de periode van vier weken goed benut wordt.

De voertaal van de opleiding zal Nederlands zijn, maar vanaf 2017 zal een aantal modules in het Engels worden aangeboden. Bij een positieve evaluatie hiervan wil men vanaf 2020 één volledig Engelstalig track van 180 EC aanbieden. De staf en het management benadrukken overigens dat de Nederlandse taal in het onderwijs als belangrijke waarde behouden blijft, nu en in de toekomst. Voldoende taalvaardigheid om teksten in het Frans en Duits te lezen is geen ingangseis, maar is vooral in de latere fase van de opleiding wel van belang. Docenten werken hier geleidelijk naartoe. Het panel benadrukt het ruime maatschappelijke belang om het Nederlands aan te houden als wetenschapstaal en vindt het belangrijk dat studenten van de taaleisen Duits en Frans op de hoogte zijn voordat zij aan hun opleiding beginnen.

Tijdens het bezoek heeft het panel besproken of het realistisch is de disciplinaire en interdisciplinaire aspecten in één module te behandelen, of er voldoende aandacht is voor het Nabije Oosten en of het mogelijk is in de eerste module Cultuurgeschiedenis meer dan 4000 jaar met voldoende diepgang te behandelen. Op alle vragen kreeg het panel antwoorden waaruit bleek dat het voorliggende programma goed doordacht is, gebaseerd op intensieve discussies met alle docenten. Eventuele knelpunten bleken nooit te zijn genegeerd maar altijd bediscussieerd – en in alle gevallen was het panel overtuigd van de gebalanceerde uitkomst. De staf is zich bewust van de inhoudelijke complexiteit van het programma, maar heeft er vertrouwen in dat ze voor de verschillende dilemma's passende oplossingen heeft gevonden, mede gebaseerd op ervaringen in andere programma's en de samenwerking binnen ACASA zoals ontwikkeld over de afgelopen jaren. Het panel vindt de gegeven antwoorden overtuigend. Aan de hand van een gedegen monitoring vanaf de start van het programma kunnen zo nodig bijstellingen ingevoerd worden.

Het onderwijs zal worden verzorgd door stafleden uit relevante opleidingen van de Faculteiten Geesteswetenschappen van de UvA en de VU. Het panel beoordeelt de kwaliteit van het in te zetten personeel als indrukwekkend. Vanuit hun specialisaties hebben de docenten veel te bieden. Hun onderzoek is van hoge kwaliteit en dat dringt goed door in het onderwijs. Door de combinatie van de twee staven van UvA en VU kan de opleiding gebruikmaken van een uitgebreide capaciteit. De docenten zijn intensief betrokken geweest in het ontwikkelingstraject, waardoor het draagvlak groot is. Gastdocenten kunnen een aanvullende rol spelen. Het onderwijs zal naast de colleges grotendeels plaatsvinden in werkgroepen van maximaal 25 studenten. Voorlichting en studiebegeleiding zullen een cruciale rol spelen om de relatief grote individuele keuzevrijheid in goede banen te leiden. Elke student heeft een tutor. De studievoortgang wordt gemonitord aan de hand van een individueel portfolio.

Het panel concludeert dat de doordachte inrichting van het programma, de hoge kwaliteit van het personeel en de intensieve studentenbegeleiding het voor de instromende studenten mogelijk zullen maken de beoogde eindkwalificaties te realiseren. Standaard 2 voldoet.

Standaard 3 Toetsing

Het panel heeft kunnen vaststellen dat de toetsen voldoen aan de kwaliteitscriteria en dat kwaliteitscriteria zijn ingebouwd om dit blijvend te garanderen. Een brede mix aan toetsvormen wordt ingezet in de loop van de opleiding. Het panel adviseert wel om ook in het eerste bachelorjaar al gebruik te maken van essays als toetsvorm. Voor de academische vorming van studenten is het essentieel dat zij essays schrijven in een vroeg stadium, zo is de stellige mening van het panel. De examencommissie bestaat uit leden van UvA en VU. Deze leden zijn ingebed in een facultaire examencommissie van UvA respectievelijk VU, die elk met een eigen onderwijs- en examenregeling (OER) werken. De examencommissie heeft er naar het oordeel van het panel terecht voor gekozen te werken met één bestaande OER, van de VU, in plaats van twee afzonderlijke documenten met elkaar in overeenstemming te brengen. Dat zou slechts tot compromissen en ingewikkeldheden geleid hebben. De OER is naar het oordeel van het panel een helder document. Het panel stelt vast dat de opleiding over een adequaat systeem van toetsing beschikt. Standaard 3 voldoet.

Standaard 4 Afstudeergarantie en financiële voorzieningen

De in het informatiedossier gepresenteerde begroting gaat ervan uit dat na een aanlooperperiode van drie jaar vanaf 2020 een jaarlijkse instroom van zestig studenten wordt gerealiseerd voor de drie opleidingen Archeologie en prehistorie, Griekse en Latijnse Taal en Cultuur, en Oudheidwetenschappen samen, verdeeld over UvA en VU. De instelling heeft zowel schriftelijk als mondeling de garantie gegeven dat ingeschreven studenten het programma volledig kunnen doorlopen en dat ze hiervoor toereikende financiële voorzieningen beschikbaar stelt. Standaard 4 voldoet.

Tot slot wenst het panel zijn waardering uit te spreken voor het kwaliteitsvol programma en de gedegen voorbereiding ervan. In de gesprekken tijdens het locatiebezoek is telkens opnieuw gebleken dat deze interdisciplinaire en innovatieve opleiding het zichtbaar resultaat is van de nauwe samenwerking tussen twee vakgroepen.

Het panel komt tot een positief eindoordeel ten aanzien van de kwaliteit van de nieuwe opleiding wo-bachelor Oudheidwetenschappen van de Universiteit van Amsterdam en adviseert de NVAO om overeenkomstig te besluiten.

Den Haag, 15 maart 2017

Namens het panel ter beoordeling van de beperkte Toets nieuwe opleiding wo-bachelor Oudheidwetenschappen van de Universiteit van Amsterdam,

Prof. dr. Miguel John Versluys
(voorzitter)

Dr. Marianne van der Weiden
(secretaris)

2 Werkwijze

Ter beoordeling van de beperkte Toets nieuw opleiding wo-bachelor Oudheidwetenschappen van de Universiteit van Amsterdam heeft de NVAO een panel vastgesteld met de volgende samenstelling:

- Prof. dr. Miguel John Versluys (*voorzitter*), Hoogleraar Klassieke & Mediterrane Archeologie, Universiteit Leiden;
- Prof. dr. Danny Praet, Hoogleraar Antieke Wijsbegeerte en Geschiedenis van het Christendom, Universiteit Gent, België;
- Dr. Ted Kaizer, Reader in Roman Culture and History, Department of Classics and Ancient History, Durham University, UK;
- Ferdi Verhulst BA (*student-lid*), deeltijd masterstudent Bestuurskunde, Vrije Universiteit Amsterdam.

Het panel is bijgestaan door Michèle Wera MA, beleidsmedewerker NVAO en procescoördinator, en dr. Marianne van der Weiden, secretaris.

Bij de toetsing heeft het panel het Beoordelingskader voor de beperkte Toets nieuwe opleiding van de NVAO (Stcrt. 2014, nr 36791) in acht genomen.

Het panel heeft zich aan de hand van de door de opleiding verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. Per e-mail hebben de leden hun eerste bevindingen uitgewisseld en nadere vragen geformuleerd voor de aanvrager. Een deel van deze vragen is vervolgens naar de aanvrager gestuurd met het verzoek de antwoorden op deze vragen, evenals een aantal aanvullende bijlagen, voorafgaand aan het locatiebezoek bij het panel aan te leveren. In bijlage 3 van dit adviesrapport is een overzicht opgenomen van documenten die het panel heeft ontvangen. Op 14 februari 2017, voorafgaand aan het locatiebezoek, is het panel bijeengekomen om de informatie te bespreken en de verschillende gesprekken tijdens het bezoek voor te bereiden.

Op 15 februari 2017 heeft het panel een locatiebezoek afgelegd. Tijdens dit bezoek is het panel in verschillende gespreksrondes van nadere informatie voorzien en zijn de vraagpunten aan de orde gesteld en in discussie gebracht. Het programma van het locatiebezoek is toegevoegd in bijlage 2. Na afloop van de gesprekken heeft het panel het geheel van bevindingen en overwegingen onderling besproken en vertaald naar voorlopige conclusies. Aan het eind van het bezoek heeft de panelvoorzitter die conclusies mondeling teruggekoppeld naar de opleiding. Op basis van de bevindingen, overwegingen en conclusies heeft de secretaris een conceptadvies opgesteld dat aan de panelleden is voorgelegd. Vervolgens heeft het panel dit concept van commentaar voorzien, waarna de voorzitter het conceptrapport heeft vastgesteld.

Het adviesrapport is op 8 maart 2017 aan de opleiding voorgelegd ter controle op feitelijke onjuistheden. De opleiding heeft op 13 maart 2017 gereageerd op het adviesrapport. Dit heeft geleid tot een aantal kleine correcties, waarna de voorzitter het definitieve rapport heeft vastgesteld. Het panel heeft dit advies in volledige onafhankelijkheid opgesteld en op 15 maart 2017 aan de NVAO aangeboden.

3 Opleiding

3.1 Algemeen

Instelling:	Universiteit van Amsterdam
Opleiding:	wo-bachelor Oudheidwetenschappen
Variant:	voltijd
Graad:	BA
Locatie:	Amsterdam
Studieomvang (EC):	180
CROHO-onderdeel:	Taal en cultuur (zoals bevestigd door het panel)

3.2 Profiel instelling

De Universiteit van Amsterdam (UvA) is een onderzoeksuniversiteit, opgericht in 1632. De UvA heeft vijfduizend medewerkers en dertigduizend studenten, met honderd verschillende nationaliteiten. De universiteit verzorgt academisch en research-intensief onderwijs, verricht (fundamenteel) disciplinair en interdisciplinair wetenschappelijk onderzoek en vertaalt deze kennis naar relevante maatschappelijke toepassingen. Via samenwerking is de UvA verbonden met duizenden onderzoekers en honderden private en publieke instellingen in binnen- en buitenland. De UvA beschikt over een positief NVAO-besluit instellingstoets kwaliteitszorg (26 juni 2013).

3.3 Profiel opleiding

De wo-bachelor Oudheidwetenschappen leidt studenten op die in staat zijn om kritisch om te gaan met het cultureel erfgoed van de Oudheid in brede zin. Oudheidwetenschappen is een interdisciplinaire opleiding waarin de Oudheid en haar doorwerking vanuit verschillende disciplines, en met behulp van verschillende onderzoeksmethoden, worden benaderd: historisch (politieke en cultuurgeschiedenis), materieel (archeologie en erfgoed), taalkundig, literair en filosofisch. Studenten Oudheidwetenschappen kiezen vanaf het tweede jaar een disciplinaire specialisatie in een van de betrokken deeldisciplines, zodat ze niet alleen een breed interdisciplinair perspectief hebben maar ook voldoende specialistische diepgang om zich te kwalificeren voor een meer specialistische masteropleiding. Het curriculum ziet er schematisch als volgt uit:

Jr	Semester 1			Semester 2		
	Periode 1	Periode 2	Periode 3	Periode 1	Periode 2	Periode 3
1	Cultuurgeschiedenis van de Oudheid 1	Cultuurgeschiedenis van de Oudheid 2	Bronnen 1	Bronnen 2	Antieke filosofie	Cultuurgeschiedenis van de Oudheid 3
	Canon 1	Cultureel Contact: Oost-West		Oriëntatie/specialisme	Oriëntatie/specialisme	
2	Méditerranée in Europa	Wetenschapsfilosofie	Religie	Onderzoeksmodule	Excursie	Receptie en creatief schrijven
	Specialisme	Specialisme		Specialisme	Canon 2	
3	Specialisme	Interdisc.module	Interdisc. onderz.-module	Specialisme	Scriptie	Scriptie
	Minor/keuzeruimte	Minor/keuzeruimte		Minor/keuzeruimte	Minor/keuzeruimte	

De opleiding Oudheidwetenschappen zal worden verzorgd door het *Amsterdam Centre for Ancient Studies and Archaeology* ACASA, een samenwerkingsverband van de UvA en de Vrije Universiteit (VU). De bestaande opleiding Oudheidkunde aan de VU zal samen met de nieuwe opleiding Oudheidwetenschappen van de UvA als *joint programme* worden aangeboden. Studenten schrijven zich in aan de UvA of de VU, maar volgen hetzelfde programma dat door stafleden van beide universiteiten gezamenlijk wordt verzorgd. Om formeel tot een *joint programme* te komen zal de opleiding aan de VU dezelfde naam moeten dragen als die aan de UvA. Daarom stelt de VU voor de naam Oudheidkunde te veranderen in Oudheidwetenschappen. Het panel heeft het verzoek gekregen hierover te adviseren en is van oordeel dat de naam Oudheidwetenschappen een correcte naam is die de lading dekt.

4 Beoordeling

Het kader voor de beperkte beoordeling van nieuwe opleidingen wordt gebruikt als de instelling beschikt over een positief oordeel over de instellingstoets kwaliteitszorg. De beoordeling komt tot stand op basis van een discussie met 'peers' over de inhoud en kwaliteit van de opleiding en is gericht op vier vragen:

1. Wat beoogt de opleiding?
2. Hoe wil de opleiding dit realiseren?
3. Hoe wil de opleiding dit toetsen?
4. Zijn er voldoende financiële middelen?

Deze vier vragen zijn vertaald in vier standaarden. Over de standaarden geeft een visitatiepanel een gemotiveerd oordeel op een driepuntsschaal: voldoet, voldoet ten dele of voldoet niet. Vervolgens geeft het panel een gemotiveerd eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding, ook op een driepuntsschaal: positief, positief onder voorwaarden of negatief.

4.1 Standaard 1 – Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Bevindingen

De beoogde opleiding Oudheidwetenschappen heeft een expliciete, drievoudige focus:

1. cultuurgeschiedenis van de Oudheid zelf;
2. nadruk op interactie tussen de diverse culturen die samen de Oudheid opmaken (in het bijzonder contact met culturen van het Oude Nabije Oosten);
3. doorwerking van de Oudheid, vergelijkbaar met de nadruk in het Britse systeem op *Reception Studies* en *The Classical Tradition*.

De opleiding is interdisciplinair van opzet, met inbreng uit Oude Geschiedenis, Archeologie en Erfgoed, de Klassieke talen en talen van het Nabije Oosten en kenmerkt zich door een sterke verwevenheid van onderwijs en onderzoek. Interdisciplinaire onderzoeksvaardigheden en het omgaan met primaire en secundaire bronnen zijn belangrijke eindkwalificaties. Daarnaast staat in het informatiedossier dat systematische feedback, zowel van docenten en tutoren als van medestudenten, een sleutelrol speelt in de academische vorming.

Voortbouwend op het domeinspecifieke referentiekader voor Regiostudies en Oudheid zijn in het informatiedossier eindtermen geformuleerd die naar het oordeel van het panel een juiste reflectie zijn van de beoogde disciplinaire en interdisciplinaire verdieping en internationale oriëntatie. De systematische feedback die expliciet als belangrijk aspect is genoemd (zie hierboven), was voor het panel te weinig zichtbaar in de eindtermen. Het panel zou expliciete aandacht verwachten voor de vaardigheid om feedback te geven, verwerken en ontvangen. Tijdens het bezoek lichtte het onderwijsmanagement toe dat dit is inbegrepen in het interdisciplinair werken, specifiek in 'samenwerken met medestudenten, docenten en professionals in een interdisciplinaire context'. Het panel is van oordeel dat als een aspect een sleutelrol krijgt toebedeeld, dit meer expliciet in de eindtermen zichtbaar zou moeten zijn en meent daarom dat een aanscherping van de eindtermen nuttig is.

De opleiding heeft de eindtermen vertaald in de inhoudelijke leerlijnen Interdisciplinariteit, Cultuurgeschiedenis, Diachroon cultuurcontact, Synchroon cultuurcontact, Bronnen, Erfgoed en Doorwerking en receptie. Daarnaast zijn er academische leerlijnen: Geschiedenis van het vak, Academische vaardigheden, Wetenschapsfilosofie, Internationale oriëntatie en Loopbaanontwikkeling. In het informatiedossier is een aantal leerlijnen uitgewerkt om aan de hand van de Dublin descriptor en de taxonomie van Bloom het bachelorniveau te verduidelijken. Het panel vindt dat de leerdoelen op het juiste niveau zijn vastgesteld.

Afgestudeerden zijn gekwalificeerd voor een vervolgopleiding op masterniveau. In het informatiedossier vermeldt de opleiding een aantal eenjarige masteropleidingen aan de UvA waartoe de afgestudeerden toegang hebben, soms op voorwaarde van een specifieke voorbereidende minor. Na selectie zijn ze ook toelaatbaar tot een aantal relevante duale en onderzoeksmasters van de UvA of de VU. Uiteraard kunnen ze zich ook aanmelden voor een aansluitende masteropleiding aan een andere Nederlandse of buitenlandse universiteit. De opleiding verwacht dat het merendeel van de bachelorafgestudeerden zal doorstuderen, maar zij zijn ook gekwalificeerd voor de uitoefening van een beroep waarvoor academische kennis en vaardigheden zijn vereist. Een nulmeting is uitgevoerd om de belangstelling te peilen voor de nieuwe opleiding, niet alleen onder studenten en alumni, maar ook onder werkgevers. Uit die nulmeting, waarin het panel tijdens het bezoek inzage had, alsook uit het gesprek dat het panel heeft gevoerd met een aantal vertegenwoordigers van het werkveld, blijkt dat de interdisciplinaire en brede insteek van de opleiding Oudheidwetenschappen goed aansluit bij de wensen van organisaties als musea, culturele instellingen, de overheid en uitgeverijen. Het panel adviseert het enthousiasme van het werkveld optimaal te benutten door hen actief bij de verdere ontwikkeling van de opleiding te betrekken. Ook acht het panel het raadzaam de contacten met alumni goed te onderhouden.

De beoogde opleiding onderscheidt zich van het bestaande bacheloraanbod in Nederland. Ze sluit aan bij ontwikkelingen in de Angelsaksische wereld waar brede en interdisciplinaire opleidingen op het terrein van de Oudheid met aandacht voor de receptie in latere tijden, met titels als *Ancient World Studies*, al langer bestaan. Het panel vindt dat de aanvraag goed aansluit bij dit internationale perspectief.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat de beoogde eindkwalificaties passend zijn voor een academische bacheloropleiding. Het panel waardeert vooral dat onderzoek en onderwijs nauw verweven zijn en dat vanaf het begin gestreefd wordt naar de ontwikkeling van onderzoeksvaardigheden. Ook de dubbelslag is bijzonder: de opleiding laat niet alleen de Mediterrane wereld en het Nabije Oosten samenkomen, maar kiest ook voor receptie en het transculturele perspectief als centraal denkkader voor historische interpretatie. Deze interdisciplinaire insteek van de opleiding is een sterk punt dat niet alleen goed aansluit bij de behoeften en wensen van het werkveld, maar ook bij de internationale standaard zoals die zich in Groot-Brittannië en de Verenigde Staten heeft ontwikkeld. Het panel concludeert dat de beoogde eindkwalificaties van de opleiding wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie zijn geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Conclusie: Voldoet.

4.2 Standaard 2 – Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Bevindingen

Programma: inhoud en structuur

De bacheloropleiding Oudheidwetenschappen is een voltijdse driejarige opleiding (180 EC). De propedeuse biedt een brede interdisciplinaire basis, bestaande uit acht modules van elk 6 EC over de cultuurgeschiedenis van de Oudheid en de bronnen waarop deze kennis berust (Cultuurgeschiedenis van de Oudheid 1, 2 en 3, Bronnen 1 en 2, Canon 1, Antieke Filosofie en Cultureel contact Oost-West) en twee keuzemodules van elk 6 EC waarin de student zich grondig kan oriënteren op de disciplinaire specialisatie (30 EC) die na de propedeuse plaatsvindt. De postpropedeuse bestaat uit een major (84 EC), minor/keuzeruimte (24 EC) en scriptie (12 EC). In de major volgen de studenten zowel verdere interdisciplinaire modules (54 EC) als vakken in hun disciplinaire specialisatie (30 EC). De vakken Wetenschapsfilosofie en *Lieux de mémoire* zijn ACASA-brede modules, die de studenten Oudheidwetenschappen samen met medestudenten uit GLTC en Archeologie volgen. Ook de excursie is ACASA-breed. De onderzoeksmodule Erfgoed wordt gedeeld met Archeologie en de module Receptie & Creatief schrijven wordt gedeeld met GLTC. De overige modules zijn speciaal voor de opleiding Oudheidwetenschappen ontwikkeld: Méditerranée in Europa (in vervolg op Cultureel contact Oost-West), Canon 2, Religie, een excursie-module die wordt voorbereid in de onderzoeksmodule Erfgoed, Receptie en creatief schrijven, en een interdisciplinaire onderzoeksmodule met een jaarlijks wisselende thematische casus.

In de specialisatie krijgen de studenten de specialistische diepgang die ze nodig hebben voor een disciplinaire masteropleiding. Deze trajecten bestaan uit inhoudelijk coherente leerlijnen binnen een van de andere ACASA-opleidingen of een daarmee verwante opleiding. De drie vakken in het tweede studiejaar zijn in het algemeen vakken op propedeuseniveau, die in het derde studiejaar zijn tweede- en/of derdejaarsvakken. De opleiding heeft een aantal voor de hand liggende tracks ontwikkeld (tekstuele specialisaties in Grieks, Latijn of Akkadisch, erfgoed en materiële cultuur, en een oudhistorische specialisatie), maar tijdens het bezoek vernam het panel dat in de toekomst ook andere opties mogelijk zullen zijn, bijvoorbeeld in overleg met de opleiding Kunstgeschiedenis. Het panel vindt dit een belangrijke toevoeging. Het panel heeft er begrip voor dat de staf in eerste instantie een goede start wil maken met de 'eigen' specialisaties. Op termijn zal de uitbreiding naar opleidingen als Filosofie, Kunstgeschiedenis en Geschiedenis echter zeker een waardevolle toevoeging zijn.

Aan de hand van een aantal uitgewerkte modulebeschrijvingen van het eerste jaar heeft het panel zich een beeld kunnen vormen van de inhoud, aanpak en toetsing. Naar het oordeel van het panel past de voorgestelde literatuur bij de leerdoelen van de modules. Tijdens de gesprekken heeft het panel met de docenten besproken of het mogelijk is de disciplinaire en interdisciplinaire invalshoeken in één module te combineren. De staf lichtte toe dat hier in een aantal cursussen al positieve ervaringen mee zijn opgedaan. De docenten zijn zich in dergelijke modules bewust van de relevantie van hun eigen discipline ten opzichte van andere en zoeken niet naar een grootste gemene deler, maar kiezen een bepaald concept (bv. oorlog) waaruit de toegevoegde waarde van verschillende disciplines blijkt door hun

interactie. Daarnaast vroeg het panel zich af of het realistisch is de cultuurgeschiedenis van de Oudheid van 4000 v. Chr. tot Alexander de Grote in één module van 6 EC te behandelen. In reactie daarop vertelde een staflid dat er in het ontwikkelteam van de modules cultuurgeschiedenis 1 en 2 heel wat pittige debatten zijn gevoerd, vanuit verschillende domeinen die afgedekt moesten worden (regio, periode, discipline). Uiteindelijk is het hele team tevreden met wat er nu ligt, al blijft bijstelling en aanpassing plaatsvinden. Het accent ligt op geschiedenis en archeologie, het Nabije Oosten had meer aandacht kunnen krijgen in vergelijking met Griekenland, maar het komt toch relatief intensief aan de orde. Verder is het van belang, zo lichtte de staf toe, dat de lijn doorgaat in andere modules, bijvoorbeeld in de module over Oost-West. De cultuurhistorische modules zijn een eerste kennismaking, waarna het altijd mogelijk is om nog verder te specialiseren. Een andere vraag van het panel had betrekking op de centrale rol van receptie als metaniveau, als conceptueel prisma om naar cultuurverschijnselen te kijken, wat verder gaat dan aandacht voor Nachleben. De staf gaf toe dat het op bachelorniveau, wanneer studenten nog weinig basis hebben in een of meer disciplines, enigszins riskant is om een dergelijk metaniveau zo sterk te benadrukken. Anderzijds heeft de curriculumcommissie er bewust voor gekozen beide te combineren en is ze ervan overtuigd dat het geen tegenstelling hoeft te zijn. In disciplinaire colleges is al veel aandacht voor doorwerking. Men is vol vertrouwen dat receptie en, in het verlengde daarvan, het concept Erfgoed gaan uitgroeien tot een verbindende factor in de nieuwe opleiding. Het panel vindt de gegeven antwoorden overtuigend en is onder de indruk van de intensiteit van het voorbereidingsproces waarbij alle docenten nauw betrokken zijn geweest. Wel adviseert het panel deze discussiepunten bij de implementatie van het nieuwe programma goed te blijven volgen, daarbij de feedback van zowel docenten als studenten te benutten, en zo nodig aanpassingen door te voeren. Ook adviseert het panel om het concept Erfgoed nadrukkelijker een plaats te geven in het programma. Niet alleen is dit zeer verweven met receptie ook biedt het veel concrete toepassingsmogelijkheden voor studenten.

In de 24 EC keuzeruimte kunnen studenten een minor volgen, een stage lopen of een buitenlandverblijf organiseren. In het gesprek met het werkveld vernam het panel dat er goede mogelijkheden zijn voor stagiairs. Dit werd ondersteund door een overzicht van de stagemogelijkheden die er momenteel al zijn. Mede met behulp van een stagecoördinator en gebruikmaking van het netwerk van stafleden zal de opleiding de kwaliteit van de stages bewaken. Het panel adviseert om ook actief te zoeken naar stageplaatsen voor studenten buiten het eigen netwerk van het docententeam om. Dit past bij de behoefte van de toekomstige studenten die hebben meegewerkt aan de interessepeiling die de opleiding heeft uitgevoerd. Studenten kunnen in deze periode ook naar het buitenland. Hierover las het panel relatief weinig in het informatiedossier. Het panel adviseert hier meer expliciete aandacht aan te besteden en actief te stimuleren dat studenten een deel van hun opleiding in het buitenland doorbrengen, onder andere door meer mogelijkheden te bieden voor uitgaande studentenmobiliteit en een verblijf in de internationale instituten zoals het KNIR (Koninklijk Nederlands Instituut in Rome), NIA (Nederlands Instituut Athene) en NIT (Netherlands Institute Turkey in Istanbul).

Als afsluiting van de bacheloropleiding schrijven de studenten een scriptie. Zij worden hierop voorbereid doordat in de loop van de opleiding academische vaardigheden en de rol van schrijven heel centraal staan. Het schrijfonderwijs is geïntegreerd in de inhoudelijke vakken en de vooruitgang wordt bewaakt aan de hand van het portfolio van elke student (zie hieronder).

Het panel heeft tijdens het bezoek een aantal voorbeelden van interdisciplinaire bachelorscripties van de opleiding Oudheidkunde aan de VU gezien. Dit gaf een goed beeld van wat de opleiding beoogt.

Het rooster van de opleiding zal de UvA-brede indeling 8-8-4 volgen. Dit houdt in dat een semester is opgedeeld in twee periodes van acht weken en een periode van vier weken. Alle modules hebben een omvang van 6 EC. In de periodes van acht weken worden twee modules parallel aangeboden, in de periodes van vier weken gaat het om één module. Het panel vroeg zich af of een periode van vier weken voldoende tijd biedt voor het lezen van literatuur en voor reflectie. De docenten en zowel de docent- als de studentleden van de opleidingscommissie zien echter veel voordelen in de mogelijkheid om in die periode intensief met één onderwerp bezig te zijn, bijvoorbeeld het omgaan met bronnen. Bij de inhoudelijke verdeling van de programmaonderdelen is met deze roosterindeling nadrukkelijk rekening gehouden, zodat de mogelijkheid van concentratie op één thema goed benut wordt. Het panel vindt dit wederom een voorbeeld van de doordachte wijze waarop het programma is opgezet.

De voertaal van de opleiding zal Nederlands zijn, maar vanaf 2017 zal een aantal modules in het Engels worden aangeboden. Het doel hiervan is enerzijds om Nederlandse studenten voor te bereiden op Engelstalige masteropleidingen en hun een internationaal perspectief te bieden, en anderzijds om bepaalde modules ook open te stellen voor buitenlandse uitwisselingstudenten. De staf voegde daaraan toe dat het bij een positieve evaluatie hiervan de bedoeling is vanaf 2020 één volledig Engelstalig track van 180 EC aan te bieden. De staf heeft hier ervaringen mee opgedaan in andere (master)opleidingen en is zich ervan bewust dat er dan extra aandacht nodig is voor het begeleiden van papers in het Engels. Daar is in beide faculteiten (UvA en VU) ondersteuning voor beschikbaar. De staf benadrukt overigens dat de Nederlandse taal in het onderwijs als belangrijke waarde behouden blijft.

Voldoende taalvaardigheid om teksten in het Frans en Duits te lezen is geen ingangseis, maar is vooral in de latere fase van de opleiding wel van belang. Inhoudelijk baseren de docenten zich niet alleen op Engelstalige tradities en theorievorming, maar ook op die uit het Duitse en Franse taalgebied. Soms worden teksten in die talen voorgeschreven, wat niet altijd op de instemming van studenten kan rekenen, al is het in die gevallen wel duidelijk in de studiehandleiding vermeld. Docenten zijn zich ervan bewust dat Duitse en Franse teksten voor studenten extra moeilijk zijn, en werken hier geleidelijk aan, omdat deze talen, voor het bestuderen van relevante literatuur een steeds grotere rol krijgen, vooral in de master.

Staf

Het onderwijs zal worden verzorgd door stafleden van de Faculteiten Geesteswetenschappen van de UvA en de VU, afkomstig uit de opleidingen Archeologie, GLTC, Filosofie en Oude geschiedenis. In het informatiedossier wordt gesteld dat hierdoor een relatief groot aantal specialisten bij het onderwijs betrokken is, wat bevorderlijk is voor het niveau en de mate waarin het onderwijs onderzoeksintensief is. Dit draagt eraan bij dat de opleiding in wetenschappelijk opzicht kan voldoen aan de nationale en internationale eisen. Het panel is het met deze weergave volledig eens. De kwaliteit van het in te zetten personeel is indrukwekkend. Vanuit hun specialisaties hebben de docenten veel te bieden. Hun onderzoek is van hoge kwaliteit en dat dringt goed door in het onderwijs.

Door de combinatie van de twee staven van UvA en VU kan de opleiding gebruikmaken van een uitgebreide capaciteit.

Vrijwel alle docenten hebben een BKO (basiskwalificatie onderwijs) behaald. De modules zullen steeds door een team van twee, soms drie, docenten worden verzorgd. Eén docent krijgt daarbij de rol van coördinator, met de bijbehorende verantwoordelijkheden van en tijd voor afstemming en organisatie. Uit de gesprekken tijdens het bezoek bleek dat de docenten intensief betrokken zijn geweest in het ontwikkelingstraject en diepgaand met elkaar hebben gesproken over de inhoud van de modules. Dat zal er naar het oordeel van het panel toe bijdragen dat bij de modules daadwerkelijk sprake zal zijn van team teaching.

Voor de uitvoering van het *joint programme* zullen de opleidingscommissies van de twee betrokken faculteiten aan UvA en VU als één gremium functioneren. De dagelijkse gang van zaken zal in handen liggen van één coördinator die banden heeft met de beide facultaire organisaties. Het panel heeft er vertrouwen in dat dit naar behoren zal werken gezien de positieve ervaringen met *joint master's programmes*.

Het panel vroeg tijdens het bezoek naar de inzet van gastdocenten die mogelijk een toegevoegde waarde kunnen hebben. In eerste instantie wil het team proberen om het ontwikkelde programma echt op de rails te krijgen en voor de inhoudelijke input vooral eerst naar elkaar kijken. Zonder meer vindt men echter dat het inspirerend kan zijn om externen uit te nodigen en op sommige velden is dat al op korte termijn nuttig, bij voorbeeld bij de interdisciplinaire onderzoeksmodule in het derde jaar. In het algemeen is het in de opleidingen staande praktijk om experts uit te nodigen en daar is ook budget voor. Het panel waardeerde deze toelichting.

Begeleiding

Het onderwijs zal naast de colleges grotendeels plaatsvinden in werkgroepen van maximaal 25 studenten. Voorlichting en studiebegeleiding zullen een cruciale rol spelen om de relatief grote individuele keuzevrijheid in goede banen te leiden. In het informatiedossier beschrijft de aanvrager hoe de begeleiding vorm zal krijgen. Ter voorbereiding van belangrijke keuzemomenten (oriënterende keuzeruimte in de propedeuse, specialisatietrack, invulling van de minor/keuzeruimte inclusief mogelijkheden van buitenlandverblijf en stage) krijgen de studenten uitgebreide voorlichting. In de propedeuse krijgt elke student een tutor toegewezen voor individuele begeleiding, in de latere jaren kiezen de studenten zelf een tutor, afhankelijk van hun specialisatie. De tutor geeft algemene begeleiding en adviseert bij de keuze van onderwerpen voor onderzoek en papers en monitort de vorderingen op het gebied van de academische vaardigheden en leerlijnen. De studenten houden hun vorderingen bij in een digitaal portfolio, wat een goede basis is voor de tutorgesprekken. Het panel hoorde tijdens het bezoek dat de staf in andere opleidingen al ervaring heeft opgedaan met het systeem van tutoraat en portfolio en ook al heeft berekend wat het betekent voor de onderwijsbelasting. Het panel vindt dat dit systeem goed past bij de student-intensieve programmaopzet met veel keuzemomenten, en het mogelijk maakt om de voortgang op de verschillende leerlijnen te borgen.

Overwegingen

Het panel waardeert de opzet van het programma Oudheidwetenschappen en de benadering die daarbij is gekozen. Het voorliggende programma is de uitkomst van een intensief ontwikkelingstraject waarbij alle docenten van beide instellingen betrokken zijn geweest. De focus op de studenten en hun specialisatiekeuzes en de daarbij horende

student-intensieve opzet met tutores en een portfolio zijn een mooi uitgangspunt. Het programma biedt een samenhangende leeromgeving. Het panel signaleert wel een zekere spanning tussen de disciplinaire en interdisciplinaire invalshoeken, maar heeft er vertrouwen in dat dit door het zoeken naar een overkoepelende benadering, eerder productief dan nadelig zal uitwerken. Het panel adviseert na de start van de opleiding goed te monitoren of de gemaakte keuzes uitwerken zoals men hoopt, en zo nodig aanpassingen in te voeren.

Het vertrouwen in het programma is voor het panel mede gebaseerd op het feit dat de staf al ervaring heeft met het integreren van vakken en perspectieven in andere opleidingen binnen ACASA in de afgelopen jaren, maar vooral op de uitgebreide personeelscapaciteit die voor dit programma beschikbaar is. De kwaliteit van de staf is naar het oordeel van het panel indrukwekkend, waardoor het onderwijs in alle specialisaties van hoog niveau zal zijn. Veel staffleden zijn al meer of minder expliciet bezig met het centrale thema receptie. Dit kan nog verder worden uitgebreid.

Het panel heeft tijdens het bezoek gesproken over de voor- en nadelen van het 8-8-4-rooster en beluisterde dat men zich er vooral op richt de voordelen van twee intensieve onderwijsperiodes in januari en juni te benutten, en er tegelijkertijd goed op zal letten dat studenten voldoende tijd hebben voor literatuurstudie en reflectie. Het panel waardeert het dat Nederlands als academische voertaal belangrijk blijft, naast de mogelijkheden van een Engelstalige track voor specifieke doelen en doelgroepen. Het panel adviseert aan (aanstaande) studenten duidelijk te communiceren dat het ook nodig is teksten in het Frans en Duits te kunnen lezen, zeker in latere fases van de opleiding. De voorliggende tracks zijn naar het oordeel van het panel goede opties en sluiten aan bij de expertise in de twee betrokken faculteiten. Het panel adviseert op termijn ook aansluiting te zoeken met andere opleidingen, zoals Kunstgeschiedenis en Cultuurwetenschappen, om aanvullende tracks op te zetten. Het is van belang dat de opleiding dergelijke tracks benut om samen te werken op het thema receptie en daarnaast samenwerkt met de opleiding Erfgoedstudies inzake Erfgoed, en het is goed dat dit in de gesprekken werd ondersteund.

Samenvattend concludeert het panel dat de doordachte inrichting van het programma, de hoge kwaliteit van het personeel en de intensieve studentenbegeleiding het voor de instromende studenten mogelijk zullen maken de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Conclusie: Voldoet.

4.3 Standaard 3 – Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

Bij elke module is formatieve en summatieve toetsing ontwikkeld, waarbij rekening is gehouden met het opklimmende niveau dat in de leerlijnen van de studenten verwacht wordt. Het panel heeft kennis genomen van het overzicht van toetsvormen dat in het informatiedossier is beschreven en heeft tijdens het bezoek een aantal toetsdossiers en beoordelingsformulieren ingezien. De stage- en scriptiehandleiding zullen nog nader worden uitgewerkt. De kwaliteitsborging die in het informatiedossier wordt beschreven en die door de examencommissie wordt bewaakt is goed uitgewerkt. Docenten beschikken als onderdeel van de BKO over instrumenten om verschillende toetsvormen te ontwikkelen en

een van de leden van de examencommissie ondersteunt als toetsexpert de ontwikkeling van het toetsbeleid. De opleidingsdirecteur bewaakt dat toetsen aansluiten bij de leerdoelen van de modules en de leerlijnen. Studenten zijn door middel van de modulebeschrijvingen vooraf geïnformeerd over de toetsvormen en –eisen. minimaal zestig procent van een eindcijfer is gebaseerd op individuele prestaties. Papers en scripties worden stelselmatig gecheckt op plagiaat met behulp van Ephorus. Het panel heeft op grond hiervan een positieve indruk van het toetsbeleid en de te hanteren toetsen. Wel viel het op dat van studenten pas vrij laat in de opleiding een essay wordt vereist. De staf lichtte toe dat ervoor gekozen is de schrijfp opdrachten geleidelijk op te bouwen en te beginnen met opdrachten die studenten individueel of als groep moeten indienen, deels ook mondeling, om kennis te maken met het vak. Omdat het schrijven van een essay voor beginnende studenten intimiderend kan zijn, heeft men gekozen voor kleinere opdrachten. Het panel raadt aan deze leerlijn te versnellen en studenten al eerder te toetsen aan de hand van een essay dat voor een bepaald percentage het eindcijfer meebepaalt.

Voor de opleiding Oudheidwetenschappen wordt één examencommissie ingesteld, met leden van UvA en VU. Deze leden zijn ingebed in een facultaire examencommissie van UvA respectievelijk VU, die elk met een eigen onderwijs- en examenregeling (OER) werken. Om recht te doen aan de geest van samenwerking heeft de examencommissie besloten één van de twee OER's te hanteren, namelijk die van de VU. Harmonisatie van twee OER's, die elk een interne coherentie hebben, zou arbeidsintensief zijn, omdat elke wijziging steeds doorwerking aan beide zijden zou moeten krijgen. Het panel is het met de examencommissie eens dat dit de meest elegante oplossing is. Verzoekschriften van studenten zullen op basis van deze OER behandeld worden en vervolgens worden verwerkt in de studentenadministratie van de universiteit waar de student zich heeft ingeschreven. Tijdens het bezoek kon het panel de vragen over de OER echter niet bespreken, omdat in het informatiedossier de OER van de UvA was opgenomen. Dit bleek als voorbeeld bedoeld te zijn. Na afloop van het bezoek heeft het panel de juiste OER toegezonden gekregen. Dit blijkt een helder document te zijn dat verder geen vragen oproep bij het panel.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat de opleiding over een adequaat systeem van toetsing beschikt. De toetsen voldoen aan de kwaliteitscriteria en er zijn procedures ingebouwd om dit blijvend te garanderen. Het panel adviseert wel al eerder in de opleiding gebruik te maken van essays als toetsvorm. De examencommissie heeft er naar het oordeel van het panel terecht voor gekozen te werken met één bestaande OER in plaats van twee afzonderlijke documenten met elkaar in overeenstemming te brengen. Het panel is het met de examencommissie eens dat dit slechts tot compromissen en ingewikkeldheden zou leiden. De definitieve OER voldoet naar het oordeel van het panel aan de eisen.

Conclusie: Voldoet

4.4 Standaard 4 – Afstudeergarantie en financiële voorzieningen

De instelling geeft aan studenten de garantie dat het programma volledig kan worden doorlopen en stelt toereikende financiële voorzieningen beschikbaar.

Bevindingen

In het informatiedossier staat vermeld dat het bestuur van de Faculteit der Geesteswetenschappen de wo-bacheloropleiding Oudheidwetenschappen als een cruciaal

onderdeel beschouwt van het opleidingscluster ACASA. Het bestuur staat ervoor garant dat alle studenten die aan de opleiding beginnen deze ook kunnen afmaken binnen een redelijke termijn. Het panel merkt op dat hiervoor wettelijke bepalingen zijn vastgelegd in de WHW (Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek).

De in het informatiedossier gepresenteerde begroting gaat ervan uit dat na een aanlooperperiode van drie jaar vanaf 2020 een jaarlijkse instroom van zestig studenten wordt gerealiseerd voor de drie opleidingen Archeologie en prehistorie, GLTC en Oudheidwetenschappen samen, verdeeld over UvA en VU. Naar verwachting zal Oudheidwetenschappen hierin het grootste aandeel hebben, namelijk veertig studenten. Na drie jaar zal het opleidingsmanagement bekijken of deze inschatting terecht is gebleken. In alle gevallen, zo verzekerde het management het panel, houdt men vast aan hoogwaardig kleinschalig onderwijs en kunnen ingeschreven studenten hun opleiding afmaken.

Overwegingen

Het panel heeft vastgesteld dat de instelling zowel schriftelijk als mondeling de garantie heeft gegeven dat ingeschreven studenten het programma volledig kunnen doorlopen en dat ze hiervoor toereikende financiële voorzieningen beschikbaar stelt.

Conclusie: Voldoet.

4.5 Algemene conclusie

Het panel stelt vast dat het programma van de nieuwe opleiding Oudheidwetenschappen ambitieus en goed doordacht is. Het is gebaseerd op beoogde eindkwalificaties die passen bij een academische bachelor en die aansluiten bij internationale standaarden. Uit alle gesprekken bleek dat management en docenten een realistische inschatting hebben van de spanning die inherent is aan het programma, namelijk tussen disciplinaire en interdisciplinaire invalshoeken, de balans tussen Oost en West en de rol van receptiestudie en Heritage in het denken over de Oudheid. De intensieve betrokkenheid van alle docenten in het ontwikkelproces heeft ertoe bijgedragen dat het panel op deze punten overtuigende antwoorden kreeg tijdens het bezoek. Er is duidelijk voldoende draagvlak en draagkracht om met de opleiding te beginnen. De staf beschikt over grote en brede expertise en het werkveld is enthousiast over de interdisciplinair opgeleide afgestudeerden die ze tegemoet kunnen zien, vooral vanwege de brede blik die ze zullen meebrengen. De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en heeft zowel mondeling als schriftelijk garanties gegeven dat studenten die aan de opleiding beginnen, deze ook kunnen afmaken als de opleiding onverhoopt zou moeten worden stopgezet. De kwaliteit van de nieuwe opleiding is positief.

4.6 Aanbevelingen

Ter ondersteuning van de verdere ontwikkeling van het programma doet het panel de volgende aanbevelingen:

1. scherp de eindtermen van de opleiding aan zodat het belang van het geven, verwerken en ontvangen van systematische feedback meer expliciet wordt verwoord;
2. benut het enthousiasme van het werkveld door hen actief bij de verdere ontwikkeling van de opleiding te betrekken en onderhoud goede contacten met alumni;
3. monitor na de start van de opleiding of het inderdaad realistisch is de brede cultuurgeschiedenis in 6 EC te behandelen;
4. stimuleer studenten een studieperiode in het buitenland door te brengen, bij voorbeeld in KNIR, NIA of NIT;
5. ontwikkel op termijn nieuwe specialisatietracks samen met opleidingen als Kunstgeschiedenis, Filosofie, Cultuurgeschiedenis en Erfgoedstudies;
6. maak het zelfstandig schrijven een groter onderdeel van de toetsing, door al vanaf het eerste bachelorjaar studenten essays te laten schrijven.

5 Oordelen

Standaard		Oordeel
1 Beoogde eindkwalificaties	1. De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	voldoet
2 Onderwijsleeromgeving	2. Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren	voldoet
3 Toetsing	3. De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing	voldoet
4 Gerealiseerde eindkwalificaties	4. De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd	voldoet
Algemene conclusie	<i>Het visitatiepanel beantwoordt de vraag of de opleiding voldoet aan de kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs verwacht mag worden van een bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.</i>	positief

Bijlage 1 – Panel

Prof. dr. Miguel John Versluys (*voorzitter*) is hoogleraar Klassieke & Mediterrane Archeologie aan de Faculteit der Archeologie van de Universiteit Leiden. Hij is tevens *Director Graduate School* van deze Faculteit en betrokken bij diverse onderwijsvernieuwingsprojecten. Zijn onderzoek richt zich op processen van culturele interactie in Eurazië in de Hellenistische en Romeinse periode. Van 2010 tot 2015 leidde hij het VIDI project 'Cultural innovation in a globalising society. Egypt in the Roman world'. In 2016 kreeg hij voor zijn onderzoek een prestigieuze VICI beurs van NWO. Professor Versluys is de auteur van twee monografieën, acht *edited volumes* en meer dan 50 (peer reviewed) artikelen.

Prof. dr. Danny Praet studeerde klassieke filologie en wijsbegeerte aan de Universiteit Gent waar hij nu als hoogleraar verbonden is aan de vakgroep wijsbegeerte. Hij doceert antieke en middeleeuwse wijsbegeerte, alsook geschiedenis van het christendom en Grieks-Romeinse godsdienstgeschiedenis. Hij is de voorzitter van het CSCT, Centrum voor de Studie van Christelijke Tradities dat onderzoek en lezingen voor het grote publiek organiseert over diverse aspecten van het christendom. Zijn publicaties handelen over bovenstaande thema's, waar we hier vooral de studie van het werk van Franz Cumont over *Les Religions Orientales* vernoemen. Praet is co-editor van de kritische heruitgave van zijn verzameld werk in de *Bibliotheca Cumontiana* (18 volumes), telkens met kritische historiografische inleidingen door een internationaal team van specialisten.

Dr. Ted Kaizer heeft Geschiedenis gestudeerd aan de Universiteit van Leiden (MA, 1995) en is gepromoveerd aan de Universiteit van Oxford, via Brasenose College (DPhil, 2000). Hij was van 2002 tot 2005 als British Academy Postdoctoral Fellow & Junior Research Fellow verbonden aan Corpus Christi College, Oxford, en werd in 2005 aangesteld als Lecturer in Roman Culture and History aan de Universiteit van Durham (met promotie tot Senior Lecturer in 2008 en tot Reader in 2015). Momenteel is hij de houder van een driejarig Leverhulme Trust Major Research Fellowship.

Ferdi Verhulst BA (*student-lid*) volgt momenteel een deeltijd master Bestuurskunde aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Daarvoor heeft hij een bachelor Geschiedenis gedaan aan de Universiteit Utrecht (UU). Tussen september 2013 en september 2014 was hij lid van de Faculteitsraad Geesteswetenschappen. Hij is tevens werkzaam als beleidsmedewerker bij Brandweer Nederland, onderdeel van het Instituut Fysieke Veiligheid te Arnhem. Ferdi heeft meerdere jaren ervaring met het uitvoeren van TNO's voor de NVAO.

Het panel is bijgestaan door Michèle Wera MA, beleidsmedewerker NVAO en procescoördinator, en dr. Marianne van der Weiden, secretaris.

Alle panelleden en de secretaris hebben een onafhankelijkheids- en onpartijdigheidsverklaring ingevuld en ondertekend.

Bijlage 2 – Locatiebezoek

Het panel heeft een bezoek gebracht aan de locatie op 15 februari 2017
 Locatie: Turfdraagsterpad 9, Amsterdam

Tijd	Sessie	Deelnemers
9.00 - 10.00	Opleidingsmanagement	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prof. dr. Gerard Boter, gedelegeerd voorzitter Afdeling Oudheid VU, tevens sinds 2014 voorzitter UvA-VU ACASA DB 2. Prof. dr. Jan Paul Crielaard, opleidingsdirecteur BA Oudheidkunde VU 3. Prof. dr. Caroline Kroon, directeur College of Humanities UvA 4. Dr. Rodie Risselada, opleidingsdirecteur ACASA (BA) UvA 5. Prof. dr. Vladimir Stissi, afdelingsvoorzitter ACASA UvA 6. Prof. dr. Irene Zwiep, hoogleraar Hebreeuwse, Aramese en Syrische talen en culturen
10.15 - 11.15	Docententeam	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dr. Jaap-Jan Flinterman, Universitair docent Oude geschiedenis 2. Dr. Lidewij van Gils, Universitair docent Klassiek Latijn, historisch en retorisch proza, taalkunde 3. Dr. Mark Heerink, Universitair hoofddocent Klassiek Latijn, poëzie, intertekstualiteit 4. Dr. Martijn Icks, Universitair docent Oude geschiedenis 5. Dr. David Rijser, Universitair docent Latijn, Receptie van de Klassieke Oudheid 6. Dr. Gert-Jan van Wijngaarden, Universitair hoofddocent Griekse archeologie
11.30 – 12.00	Opleidingscommissie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prof. dr. Irene de Jong, voorzitter OC GLTC UvA 2. Dr. Heleen van Londen, voorzitter OC Archeologie UvA 3. Dr. Ton Derks, secretaris OC Oudheid VU 4. Elianne Bruin, student-lid OC GLTC UvA 5. Morgan Schelvis, student-lid OC Archeologie UvA 6. Vita Westra, student-lid OC GLTC UvA
12.00 – 12.30	Examencommissie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dr. Rutger Allan, lid examencommissie VU 2. Dr. Piet Gerbrandy, lid examencommissie CoH UvA 3. Prof. dr. Marijke Gnade, lid examencommissie CoH UvA 4. Dr. Mieke Koenen, lid examencommissie VU 5. Dr. Ron de Rooij, voorzitter examencommissie CoH UvA
12.45 – 13.15	Vertegenwoordigers beroepenveld	<ol style="list-style-type: none"> 1. Anna de Wit MA, projectleider presentaties bij het Rijksmuseum voor Oudheden in Leiden 2. Prof. dr. Wim Hupperetz, directeur Allard Pierson Museum 3. Marjo Schlaman MA, Hoofd Cultuureducatie en Participatie bij DE KOM 4. Roel Salemink MA, verkoper bij Athenaeum Boekhandel
13.15 – 14.45	Lunch en afrondend paneloverleg	-
14.45 – 15.00	Terugkoppeling eerste bevindingen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prof. dr. Jan Paul Crielaard 2. Dr. Rodie Risselada 3. Prof. dr. Fred Weerman, decaan FGw UvA en belangstellenden

Bijlage 3 – Documenten

Vooraf ter beschikking gesteld:

Informatiedossier opleiding inclusief bijlagen

Documenten beschikbaar gesteld tijdens locatiebezoek:

- Plan van aanpak ACASA, UvA-VU *joint programmes*
 - Werkdocument benodigde voorzieningen (plan van aanpak)
 - reactie ACASA-db, inclusief verslag overleg daarover
 - Afsprakenlijst Faculteitsbestuur FGw UvA
- Medezeggenschap, examencommissie en belangenbehartiging
 - Reactie op vragen NVAO-panel m.b.t. medezeggenschap en belangentegenstellingen
 - Verklaringen van instemming FSR en OR
 - Werkdocument afspraken financiële afwikkeling FGw van UvA en VU
 - Voorstel instelling en werkwijze gezamenlijke examencommissie VU-UvA, plus reacties FB FGW UvA en VU
- Moduleontwerp onderdelen programma BA-1 Oudheidwetenschappen
 - A cultural history of the Ancient World 1, 2 en 3
 - Bronnen 1 en 2
 - Canon I
 - Oost-West
- Voorbeelden gezamenlijke onderdelen uit programma BA-2 en BA-3
 - Receptie en Creatief schrijven (BA-2, samen met GLTC)
 - Lieux de Mémoire (BA-3, ACASA-brede interdisciplinaire onderzoeksgroep)
- Wetenschapsfilosofie
 - Leerlijn Wetenschappelijke vaardigheden ACASA bacheloropleidingen
 - Gedetailleerd moduleontwerp Wetenschapsfilosofie
 - Discussiestuk ACASA-brede wetenschapsfilosofie
- Academische vaardigheden
 - Leerlijn Onderzoeks- en schrijfvaardigheden ACASA
 - Scriptiewerkgroep
- Inhoud toetsdossiers en diverse beoordelingsformulieren
 - Inhoud toetsdossiers FGw
 - Beoordelingsformulier essay/paper
 - Protocol en beoordelingsformulier mondeling tentamen
 - Beoordelingsformulier bachelorscriptie Oudheidwetenschappen
- Voorbeelden van interdisciplinaire BA-scripties en papers
 - toelichting op de voorbeelden
 - 3 interdisciplinaire BA-scripties Oudheidkunde VU (oude stijl), plus beoordelingen
 - 2 papers interdisciplinaire researchmaster-seminar Text and Matter
- Overzicht stagemogelijkheden
- Eindverslag 0-meting ACASA (BA-verkenning (vertrouwelijk))
 - Deelonderzoek 1: Studenten en alumni (vertrouwelijk)
 - Deelonderzoek 2: Werkgevers (vertrouwelijk)

Document na afloop toegezonden:

- Onderwijs- en Examenregeling VU

Bijlage 4 – Afkortingen

ACASA	<i>Amsterdam Centre for Ancient Studies and Archaeology</i>
ba	bachelor
BKO	Basiskwalificatie Onderwijs
db	dagelijks bestuur
EC	<i>European Credits</i> (studiepunten)
FB	Faculteitsbestuur
FGw	Faculteit der Geesteswetenschappen
GLTC	Griekse en Latijnse Taal en Cultuur
hbo	hoger beroepsonderwijs
KNIR	Koninklijk Nederlands Instituut Rome
ma	master
NIA	Nederlands Instituut Athene
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
OC	Opleidingscommissie
OER	Onderwijs- en Examenregeling
UvA	Universiteit van Amsterdam
VU	Vrije Universiteit Amsterdam
wo	wetenschappelijk onderwijs

Het adviesrapport is tot stand gekomen in opdracht van de NVAO met het oog op de beperkte toetsing van de nieuwe opleiding wo-bachelor Oudheidwetenschappen van de Universiteit van Amsterdam.

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)
Parkstraat 28
Postbus 85498 | 2508 CD DEN HAAG
T 31 70 312 23 00
E info@nvaio.net
W www.nvaio.net

Aanvraagnummer 005148